

KÚRIA

Bfv.III.407/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. évi szeptember hó 29. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az életveszélyt okozó testi sértés büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védőjének a Nyíregyházi Törvényszék 1.B.821/2012/60. számú, illetve a Debreceni Ítéltábla Bf.I.427/2014/3. számú határozatai ellen benyújtott felülvizsgálati indítványt elutasítja.

A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát elbírálva a Nyíregyházi Törvényszék 1.B.821/2012/60. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztők, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Törvényszék a 2014. április 2-án kelt 1.B.821/2012/60. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetéseben [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 164. § (1) bekezdés és (8) bekezdés I. fordulat]. Ezért az I. rendű terheltet 3 év 6 hónapi szabadságvesztésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztésből legkorábban annak kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

A Nyíregyházi Törvényszék ugyanezen ítéletével a II. rendű

terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 170. § (1) bekezdés és (6) bekezdés I. fordulat]. Ezért a II. rendű terheltet - mint többszörös visszaesőt - 5 évi fegyházbüntetésre és 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Az elsőfokú ítélet a II. rendű terhelte tekintetében 2014. április 4-én jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Az I. rendű terhelte és védőjének fellebbezése alapján eljárva a Debreceni Ítéltábla a 2014. október 6-án kelt Bf.I.427/2014/3. számú végzésével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelte tekintetében helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terheltek anyagi jellegű viták folytán haragos viszonyban álltak egymással.

Az I. rendű terhelte 2012. február 2-án 8 óra 30 perc körüli időpontban négy rokonával B. község központjába ment pénzfelvétel céljából. Ezt a takarékszövetkezetben meg is tette, majd annak épületétől néhány méterre, az Á. u.-i orvosi rendelő előtt az utcán véletlenül találkozott a II. rendű terhelttel. Ekkor az I. rendű terheltnél egy 12,1 cm pengehosszúságú, a II. rendű terheltnél pedig egy 13,8 cm pengehosszúságú kés volt.

A terheltek között szóváltás alakult ki, melynek során szidalmazták egymást és mindketten elővették ruházatukból a késüket, majd arra szólították fel a másikat, hogy tegyék le a kést, menjenek az épület mögé és verekedjenek meg.

A terheltek azonban nem tették le a kést, hanem az I. rendű terhelte egy esetben, legfeljebb közepes erővel a bal alhas csípő tájékán megszúrta a II. rendű terheltet, aki ennek következtében a hasüregbe hatoló, de hasi szervsérüléssel nem járó szúrt sérülést szenvedett el. A hasüreget megnyitó sérülés közvetett életveszélyt jelentett, tényleges gyógytartam 3-4 hét volt. Az I. rendű terhelte felületesen megszúrta a II. rendű terhelte bal tenyerét is.

A II. rendű terhelte is nekitámadt az I. rendű terheltnak, és a bal kezében lévő késsel kis-közepesnél kisebb erőbehatással, érintőleges irányú mozdulattal megvágta az I. rendű terhelte arcát, alsó ajka bal oldalától az állkapocs szintjéig, ott metszett sérülést okozva. Ezt követően ugyanolyan erővel a mellkas bal oldalán, nem messze az arteria claviculae-től egy rendbeli szúrt sérülést okozott, majd ugyanolyan erővel szúrt-metszett sérülést is okozott az I. rendű terhelte bal karjának váll közeli harmadában is.

A fenti sérülések közül az első 8 napon belül, a másik kettő 8 napon túl gyógyult, mindkét sérülés tényleges gyógytartama 2-2 hét

volt.

A sérülések maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást nem okoztak, azonban a mellkasi sérülés elkövetési eszközére, a támadott testtájékra és különösen arra, hogy az arteria claviculae a szúrcsatorna közelében fut, megállapítható, hogy a II. rendű terhelt szándéka legalább eshetőlegesen életveszély okozására irányult. Kizárólag a pusztán véletlenül történt, hogy az I. rendű terheltnek közvetlen életveszélyes sérülése (a kulcscsont alatti verőér sérülése) nem következett be.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának megjelölésével terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

A vele szemben elsőfokon jogerős ítélet ellen a II. rendű terhelt is - törvényes ok megjelölése nélkül, ténylegesen jogos védelmi helyzetre hivatkozva - felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

Az I. rendű terhelt védője indítványának érvei szerint nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a II. rendű vádlott sérülését az I. rendű terhelt okozta.

Az I. rendű terhelt következetesen tagadta, hogy megszúrta volna a II. rendű terheltet, és azt - sőt akár csak annyit, hogy az I. rendű terhelt kezében kés lett volna - egyik tanú sem látta.

Nem találtak vérnyomot az I. rendű terhelt késén sem. A védő álláspontja szerint igaz ugyan, hogy a kést az I. rendű terhelt egyik rokona a helyszínről - még a rendőrök érkezése előtt - az édesanyjához vitte, azonban azt rövid idővel később vissza is hozták.

Így nem feltételezhető, hogy a terhelt iskolázatlan édesanyja ezen rövid idő alatt a megfelelő vegyszerrel eltávolította volna az esetleges vérnyomokat. Ekként viszont a vérnyom hiányát csak az magyarázhatja, hogy az I. rendű terhelt szúrta a késsel.

A szúrt sérülést ezért saját magának okozta a II. rendű terhelt, amire való hajlamát igazolja az is, hogy karján és testén 32 sérülés volt található.

Ez magyarázza továbbá azt is, hogy a II. rendű terhelt ruházata nem sérült. Ha az I. rendű terhelt szúrta volna meg a II. rendű terheltet, úgy a késnek a test elérése előtt keresztül kellett volna hatolnia a II. rendű terhelt ruházatán is; azt, hogy nem így történt, csak az magyarázhatja, hogy a II. rendű terhelt - mielőtt megszúrta volna saját magát - félrehúzta magán a ruhát. Ha az I. rendű terhelt szúrta volna meg a II. rendű terheltet, erre

nyilvánvalóan nem lett volna előzetesen lehetősége.

A fentiekre tekintettel az I. rendű terhelt védője - megjelölve a Be. 4. § (2) bekezdését is - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az I. rendű terhelt felmentését indítványozta.

A II. rendű terhelt indítványának indokai szerint az eljárás során bizonyítást nyert, hogy a cselekményt az I. rendű terhelt kezdeményezte. A II. rendű terhelt - előadása szerint - csupán védekezett, mert az élete veszélyben volt; ezt azonban a múltjára tekintettel nem vette figyelembe az eljáró bíróság. Igazolja ezt az orvosszakértői vélemény is, mely szerint a szúrt-vágott sérüléseket nem okozhatta magának.

A II. rendű terhelt hivatkozott arra is, hogy a vádiratot nem tudta értelmezni, ezért az eljárás során végig védőjére hagyatkozott, akit csak kirendelés útján kapott. A védekezéshez való jogát ezért az eljárás során nem gyakorolhatta. Ugyanakkor a védő nem csinált semmit, és az ő tanácsára nem fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen sem, aminek jelentőségével nem volt tisztában.

Álláspontja szerint az orvosszakértői vélemény megállapította, hogy a cselekmény elkövetése idején beszámítható volt, azt azonban nem vizsgálta, hogy az adott élethelyzetben mi lett volna a helyes teendő. A II. rendű terhelt - állítása szerint - a saját életét mentette meg azáltal, hogy védekezésésképp a késsel rátámadó I. rendű terheltet megszúrta.

Mindezekre tekintettel a II. rendű terhelt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és - a védelemhez való jogának biztosítása mellett - az elsőfokú bíróság új eljárás folytatására való utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.654/2015. számú átiratában az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát törvényben kizártnak, a II. rendű terhelt indítványát pedig alaptalannak tartotta.

Elsődlegesen utalt arra: a Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

Az ügyészi álláspont szerint az I. rendű terhelt védőjének indítványa kizárólagosan, a II. rendű terhelt indítványa pedig jelentős részében a tényállás megállapítását támadja, amit a törvény idézett rendelkezése kizár.

Az I. rendű terhelt védője lényegében kizárólag annak megállapítását kérte, hogy a jogerős ítéleti tényállásban

foglaltakkal szemben nem az I. rendű terhelt szűrta meg a II. rendű terheltet, hanem utóbbi saját magának okozta az I. rendű terheltnek felrótt sérüléseit; ebből pedig okszerűen következne az I. rendű vádlott felmentése.

Mivel azonban - a fent írtak szerint - a felülvizsgálati eljárásban csak a jogerős ítéleti tényállás vehető alapul, az azt támadó indítvány törvényben kizárt, ezért azt érdemi vizsgálat nélkül kell elutasítani.

A II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa is törvényben kizárt azon részében, amikor is arra hivatkozik: az I. rendű terhelt támadta meg és szűrt először. A jogerős ítéleti tényállás szerint a terheltek között kölcsönös vita, veszekedés alakult ki, mindketten kést vettek elő és verekedésre szólították fel egymást, majd rövid egymásutánban szűrtak is azokkal.

Ennek alapulvételével pedig az eljáró bíróságok helyesen következtettek a II. rendű terhelt bűnösségére és törvényesen zárták ki javára a jogos védelmi helyzet létrejöttét. A kölcsönös kihívás elfogadásával ugyanis mindkét terhelt a jogtalanság talajára lépett, ezzel megfosztva önmagukat - így a II. rendű terheltet is - a védekezés jogszerűségének a lehetőségétől.

Észrevételezte azt is a Legfőbb Ügyészség, hogy a II. rendű terhelt érdekében valamennyi tárgyaláson védő részt vett, így a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) pontjában foglalt eljárási szabálysértés, és ennek folytán a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti felülvizsgálati ok nem valósult meg. A védő esetlegesen szakmailag kifogásolható eljárása pedig ugyancsak nem értékelhető abszolút eljárási szabálysértésként.

Mindezekre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség a támadott határozatoknak az I. rendű és a II. rendű terhelt vonatkozásában való hatályában fenntartására tett indítványt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványokat a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata értelmében tanácsulésen bírálta el.

Az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa törvényben kizárt, és a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa pedig nem alapos.

Az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa kapcsán a Kúria is észlelte, hogy annak érvei a Be. 423. § (1) bekezdésében írt, korábban már idézett tilalom ellenére kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tényállást, illetve az eljáró bíróság ahhoz vezető mérlegelő tevékenységének mikéntjét támadják, a bizonyítékok mérlegelésének egy eltérő módját indítványozva.

Ezzel pedig az indítvány kizárólag az eltérő tényállás megállapítását célozta, és csak ezen keresztül, az eltérő tényállás alapul vételével vitatta a terhelt bűnösségének megállapítását.

Az eddig kifejtettek alapján viszont ez a felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet. A jogerős ítéletben megállapított tényálláshoz való kötöttséget előíró szabályozásból következik, hogy bármiféle - a bűnösségre, a minősítésre vagy a büntetés kiszabására vonatkozó - jogkövetkeztetés helyessége csak az irányadó ítéleti tényállás alapul vételével ítékelhető meg.

Jelen esetben a jogerős ítéleti tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt életveszélyes sérülését az I. rendű terhelt által leadott szűrés okozta.

E ténymegállapítás kétségbe vonása, megalapozottságának vitatása - a kifejtettek szerint - felülvizsgálat tárgya nem lehet. Értелеmszerűen a terhelt felmentésére sem kerülhet sor a jogerős ítéletben megállapítottól eltérő, a terhelt bűnössége kapcsán éppen a legrelevánsabb részében kifejezetten azzal ellentétes tényállás alapján.

Megjegyzi a Kúria azt is, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A megalapozatlanság e felsorolásban nem szerepel, az indítványban hivatkozottak pedig egyetlen felülvizsgálati oknak sem felelnek meg. Az indítványban hivatkozott Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja arra az esetre biztosítja a felülvizsgálat lehetőségét, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

Az I. rendű terhelt védőjének indítványa nem téves minősítésre vagy más büntető anyagi jogi szabály megsértésére, és ennek következtében - nemében vagy mértékében - törvénysértő büntetés kiszabására hivatkozott, hanem magát a bűnösség megállapítását vitatta; ennek megfelelően pedig nem is törvényes büntetés kiszabását, hanem a terhelt felmentését célozta. Erre helyesen a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja adna lehetőséget, azonban - a fentebb kifejtettek szerint - kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapul vételével.

Az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa ekként

törvényben kizárt.

A fentiekhez hasonlóan szintén a megállapított tényállást támadja a II. rendű terhelt indítványának azon része, amelyik az első szűrés kivitelezését az I. rendű terheltnek tulajdonítja.

Az irányadó tényállás időbeli viszony megjelölése nélkül, azaz időben párhuzamosan írja le a két terhelt cselekvőségét. Ezzel összhangban az ítélet indokolása is rögzíti: a szűrésok sorrendjét nem lehetett megállapítani (elsőfokú ítélet 14. oldal negyedik bekezdés). Így a felülvizsgálati indítvány elbírálása során is ezt kell alapul venni.

Ennek alapján azonban már érdemben vizsgálható volt a II. rendű terhelt indítványának azon része, miszerint a terhére rótt cselekményt - állítása szerint - jogos védelmi helyzetben követte el. Ennek alapossága esetén ugyanis a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével - büntethetőséget kizáró ok ellenére - került volna sor, azaz az indítvány ezen hivatkozása a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati ok.

Az irányadó tényállás tükrében is helyes azonban a jogos védelmi helyzet kizárása mindkét terhelt - így a II. rendű terhelt - vonatkozásában is. A 4/2013. BJE továbbra is fenntartotta azt a következetes ítélkezési gyakorlatot, miszerint a kölcsönös kihívás elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozza létre, miként a támadás kiprovokálása is megfosztja a védekezőt annak jogszerűségétől. Ekként mindezek a jogos védelem korlátját képezik.

Jelen esetben erről van szó. Az irányadó tényállás szerint a szóváltás közben mindkét terhelt kést vett elő, amit mindketten észleltek is, majd a kölcsönös kihívást elfogadták; ezzel pedig a jog által védett pozíciójukat feladták. Így ezt követően az már közömbös, hogy a testi sérülések okozására végül is nem az előre megbeszélt helyen és módon, azaz a rendelő mögött, pusztá kézzel került sor, hanem a két, kezében egyaránt kést tartó, a fizikai összetűzés tényét elfogadó és arra készülő, támadó szándékú terhelt egyike már korábban szúrta, amit szinte azonnal követett a másik fél szúrása is.

A terhelt védője az ügyben tartott valamennyi tárgyaláson részt vett, így e vonatkozásban a Be. 373. § (1) bekezdés II. pont d) alpontjában szabályozott, és a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja

szerint felülvizsgálatot lehetővé tevő - kizárólag a bírósági tárgyalási részvételre vonatkozó - eljárási szabálysértés megvalósulása fel sem merülhet.

A védő eljárása kapcsán felvetett egyéb terhelti észrevételek ugyancsak nem alapoznak meg egyetlen törvényes felülvizsgálati okot sem. Megjegyzi ugyanakkor a Kúria, hogy a terhelt az eljárás során a védőjével kapcsolatban kifogást nem jelzett, új védő kirendelését a Be. 48. § (5) bekezdése szerint nem kérte.

Utal továbbá arra, hogy a Be. 47. § (1) bekezdése szerint védőt elsősorban a terhelt, továbbá törvényes képviselője vagy nagykorú hozzátartozója, külföldi állampolgár terhelt esetén hazája konzuli tisztviselője hatalmazhat meg. A Be. 48. § (1) bekezdése szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező, és a terheltnek nincs meghatalmazott védője. Így amennyiben a terhelt vagy más jogosult nem hatalmaz meg védőt (mint jelen ügyben), csak kirendelés útján biztosítható a védelme; ami viszont ebben az esetben kötelező.

Mindezekre figyelemmel a Kúria az I. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát a Be. 421. § (2) bekezdés első mondatának első fordulata alapján elutasította. Ugyanakkor a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és miután egyéb, a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértést nem észlelt, a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján a II. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2015. szeptember 29.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró,
Dr. Belegi József s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*bíróági ügyintéző
Pécsi Orsolya*